

TÖRÖK ANDRÁS

A Fortepan- adományozó

Ötvenéves kora után egy hónappal ismertem meg Ráday Mihályt, aki akkorra mindent elért az életében. Olvastam arról, hogy az ötvenedik születésnapja alkalmából hatalmas partit adott a kertjében, minden barátját meghívta. A Budapest Week című hetilapban, egy tárcában megírtam, hogy Ráday Mihály, a neves filmoperatőrből lett városvédő ötvenéves lett. (Emlékszem úgy határoztam meg, hogy „heritage crusader” – kb. a műemlékvédelem keresztes vitéze.) Azt is beleírtam, hogy én nem voltam ott a születésnapon, mert sajnos nem vagyok a barátja. Ez a cikk valahogy a kezébe került, megkeresett, egy fél napon át magával hurcolt, elvitt egy különleges étel-nagykereskedésbe, utána magához is meghívott, azzal, hogy ő a soros a főzésben, marasztalt vacsorára is, bemutatott a családjának. Ez nagyon jellemző volt rá.

Ráday Mihály 17 évesen újságot olvas (1959, No. 159061).

Biztos, hogy egyszer utca lesz róla elnevezve. Nem emlékszem, hogy van-e Mihály utca, fellapoztam hát az általa szerkesztett Budapest teljes utcajegyzéke című könyvet. Bizony, 1911 óta létezik ilyen, az I., Sánc utca 9-től a Somlói út 49.-ig. Ezt könnyen át lehetne nevezni, ahogy a Sándor utcából egykor Bródy Sándor utca lett. Ám az Mihály érdemeihez képest túl kicsi, félreeső utca. Hozzá a Ráday utca illene, ahol a papája született, van is emléktábla a 14. számú házon. Akkor viszont Mihály forogna a sírjában. Azt védett utcanévnek tekintette.

Ráday Imre egy Németországban forgatott némafilm szerepében (1927, No. 158839).

Az újszülött Ráday Mihály és szülei (1942, No. 159058).

Minden életrajzában benne van, hogy előbb művészettörténetet, majd operatőrséget tanult. Országosan ismertté 1979-től, a tévéműsora révén vált. Ehhez aztán társadalmi mozgalmat szervezett. A rendszerváltáskor országgyűlési, egyben fővárosi képviselő lett. 1998 után egyre inkább visszahúzódott a politikától. 2002-ben részt vett a Nagy Budapest Törzsasztal megalapításában. A hónap első keddjén tartott összejöveteleken nagy kedvvel vett részt, rövid ideig

a Centrálban, majd hosszú ideig a Spinoza Házban. 2017-ben egy ilyen keddi alkalommal mondta nekem, hogy édesapja harmadik feleségének hagyatékából nagyobb fotóanyaghoz jutott, ezt a Fortepannak szánja.

Tamási Miklós otthonában kereste fel Mihályt, ahol hosszan beszélgettek a képekről. A Fortepanra végül is 196 kép került fel. Ezek három részre oszthatók. Egyrészt édesapja színészi pályájának átlomásai, másrészt az ő gyerek- és ifjú-

kora, harmadrészt operatőri tevékenysége, ezek nagyrészt a Keménykalap és krumpliorr című ifjúsági film forgatójáról valók.

Mihály édesapja *Ráday Imre* (1905–1983) a neves színész, rendező, rádiós műsorvezető volt. Ifjú korában annyira jól rajzolt, hogy egy ideig az Iparművészeti Főiskolára járt, csak utána iratkozott be *Rózsahegyi Kálmán* színiiskolájába. Mihály nyilvánvalóan tőle örökölte sokoldalúságát. *Ráday Imre* még némafilmsztárként kezdte pályáját (Németországban is forgatott hét filmet), bársonyos, mély hangja (amit fia szintén örökölt) a hangosfilm megjelenése idején érvényesült. Első felesége is színésznő volt. Másodszor 1941. július 30-án nősült, választotta *Ferda Erzsé-*

A húsz éves egyetemista Ráday Mihály szerepet olvas össze papájával (1962, No. 159060).

Ráday Mihály, mamája és öccse, Ráday András (1946, No. 158995).

A harmincegy éves Ráday Mihály a Keménykalap és krumpliorr című film operatőreként (1973, No. 158636),

bet Magdolna (ismertebb néven *Ferda Manyi*) divatszalon-tulajdonos. Amikor megszületett Mihály, majd két évvel később az öccse, *András*, főállású háziasszony és családanya lett. Róluk sok szép kép került fel a Fortepanra.

Mihály 17 éves volt, amikor 1959-ben öccse súlyosan megbetegedett, majd meghalt. Édesanyjuk egy évvel élte túl. *Ráday Imre* 1961-ben harmadszor is megnősült, *Pápai Erzsébet* színésznőt (1934–2017) vette el, aki csaknem harminc évvel volt fiatalabb nála. Egy *Fehér Klára* darab szerepét beugrás miatt három nap alatt kellett megtanulnia, ebben nagy segítségére volt darabbéli partnere, majdani férje. A Fortepanhoz került képek az ő hagyatékából származnak.

A harminchét éves Ráday Mihály vadonatúj városvédő tévéműsorának forgatásán, Miskolcon (1979, No. 56212).

